

Obrazovna struktura stanovništva Crne Gore

Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u Crnoj Gori 2011. godine

Popisom su se prikupljali podaci o najvišoj završenoj školi za sva lica osim za predškolsku djecu i učenike osnovnih škola. Pod najvišom završenom školom podrazumijeva se vrsta škole čijim je završavanjem lice steklo najviši stepen obrazovanja. Svi kursevi koji ne daju svjedočanstva redovne škole ne smatraju se „najvišom završenom školom“ (npr. kurs za daktilografe, kurs za knjigovođe i sl.) ali se uzima o podatak o prethodno završenoj školi.

Odgovor se prikupljao na bazi izjave.

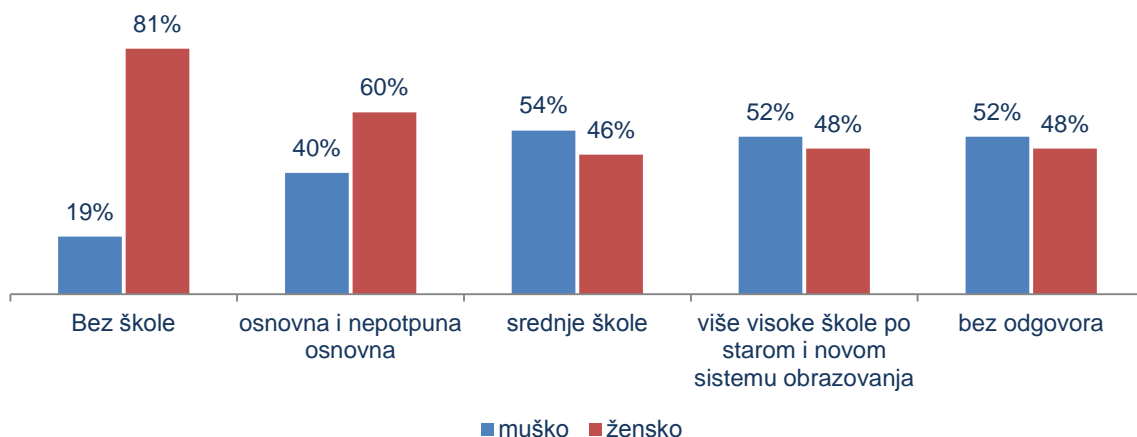
Podaci o najvišoj završenoj školi se odnose na lica stara 15 i više godina.

Koliko su školovani građani Crne Gore?

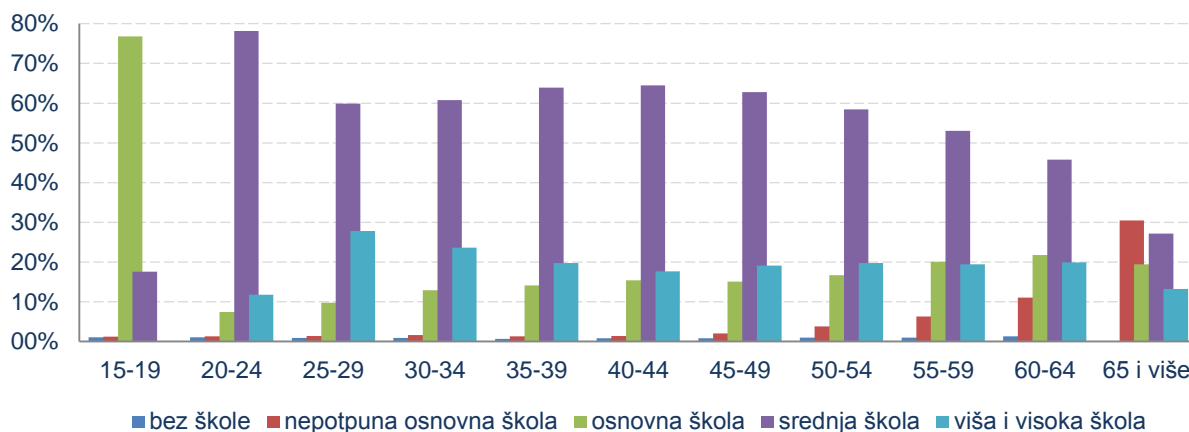
- Od ukupnog broja stanovnika starih 15 i više godina 260 277 ili 52% ima završenu srednju školu. Međutim od tog broja 27 285 trenutno pohađa fakultet.
- 17% stanovnika Crne Gore ima višu ili visoku školsku spremu bilo da je po "starom" ili "novom - bolonjskom" sistemu obrazovanja.
- Prosječna starost stanovnika sa srednjom školom, a koji se sada ne školuju, je 44 godine, a prosječna starost lica sa najviše završenom osnovnom školom koji se sada ne školuju je 56.
- Doktori nauka kojih ima 964, u prosjeku su stari 54 godine, a populacija od 3 713 magistara je znatno mlađa sa prosječnom starošću od 41 godine.

Polna struktura prema nivou škole

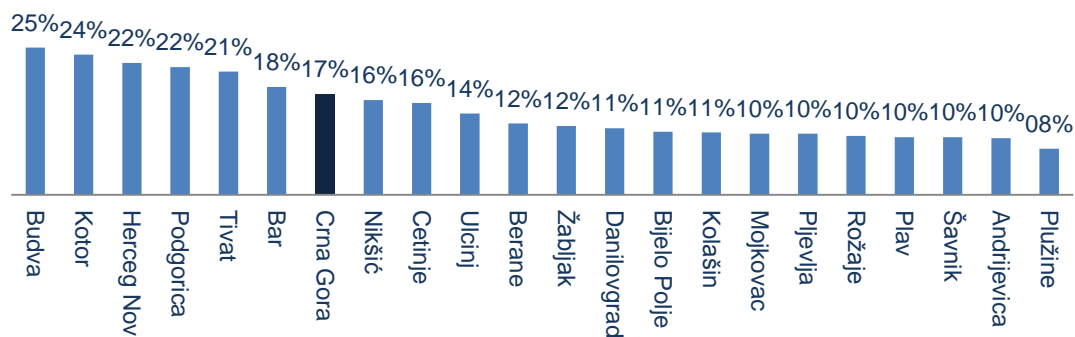
- Polna struktura ukazuje da je u populaciji bez škole i sa nepotpunom ili završenom osnovnom školom više žena. U svim ostalim obrazovnim nivoima muškarci su većina.

Starosna struktura prema nivou škole

- Najobrazovanija je starosna grupa od 25-29 godina, gdje je 28% populacije fakultetski obrazovano.

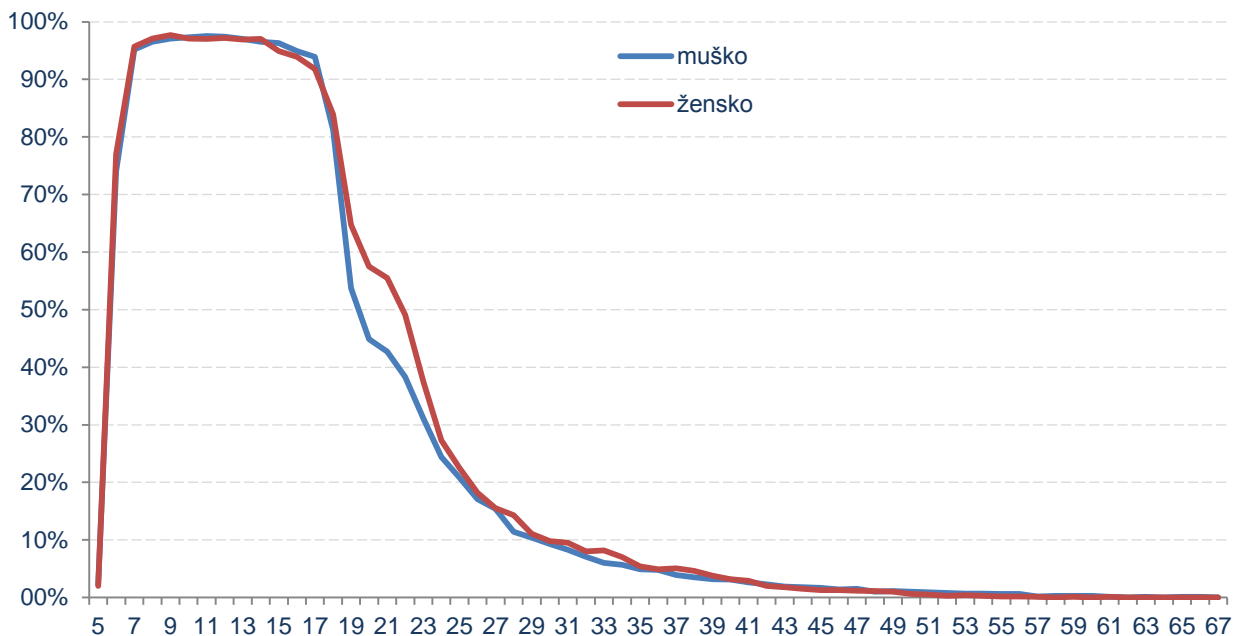
Visokoškolci prema opštinama

- Najveće učešće lica sa završenim višim i visokim nivoom obrazovanja od 25% zabilježeno je u Budvi, što znači da je svaki četvrti Budvanin visokoobrazovan.
- Osim Budve opštine Kotor, Herceg Novi, Podgorica, Tivat i Bar imaju veći udio visokoobrazovanih lica nego što je prosjek na nivou države.

Popisom su se prikupljali podaci i o „**Pohađanju škole**“. Pohađanje škole je definisano kao redovno pohađanje bilo koje akreditovane obrazovne institucije ili programa, javnog ili privatnog, radi organizovanog učenja na bilo kom nivou obrazovanja.

Procenat lica koja pohađaju škole prema pojedinačnim godinama starosti

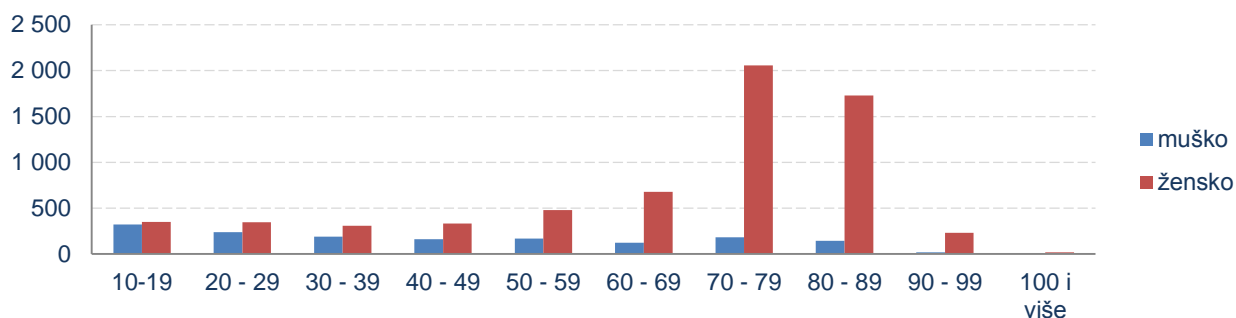
- Polna struktura lica koja pohađaju školu pokazuju da je do 18 godina starosti više muškaraca koji pohađaju školu. Od 19 godina pa sve do 41 godine više se školuje žena, a nakon te starosti ponovo je više muškaraca koji se školuju.
- Pohađanje škole je najveće kod djece osnovnoškolskog uzrasta, odnosno kod djece stare od 6-14 godina. U tim godinama oko 97% djece pohađa školu.
- U starosnom dobu koje odgovara pohađanju srednje škole nešto je manji procenat djece koja pohađaju školu i sa povećanjem starosti taj procenat opada od 96%, koliko iznosi kod petnaestogodišnjaka do 82% koliko iznosi kod osamanestogodišnjaka.
- Nakon sticanja punoljetstva dolazi do većeg pada broja lica koja nastavljaju školovanje, pa se tako 59% lica sa navršениh 19 godina školuje bilo da još uvijek pohađaju srednju školu ili da su upisali fakultet.
- Sa sigurnošću možemo reći da oko polovine populacije od dvadeset godina je upisano na fakultet, ali sa povećanjem starosti ovaj procenat opada i odustajanje od fakulteta kod populacije od 22 godine iznosi oko 10%.
- Oko 10% stanovnika starosti 30 godina pohađa neku visokoškolsku ustanovu.
- Prosječna starost lica koji pohađaju visoko obrazovne ustanove je 25,5 godina. Prema podacima EUROSTAT-a, prosječna starost u EU27 iznosi 22,1.

Pismenost je definisana kao sposobnost čitanja i pisanja. Lice koje može, sa razumijevanjem, i da čita i da piše kratke, jednostavne izjave u svakodnevnom životu, je pismeno. Podaci o pismenosti su se prikupljali za sva lica starosti 10 godina i više.

Koliko je nepismenih lica u Crnoj Gori?

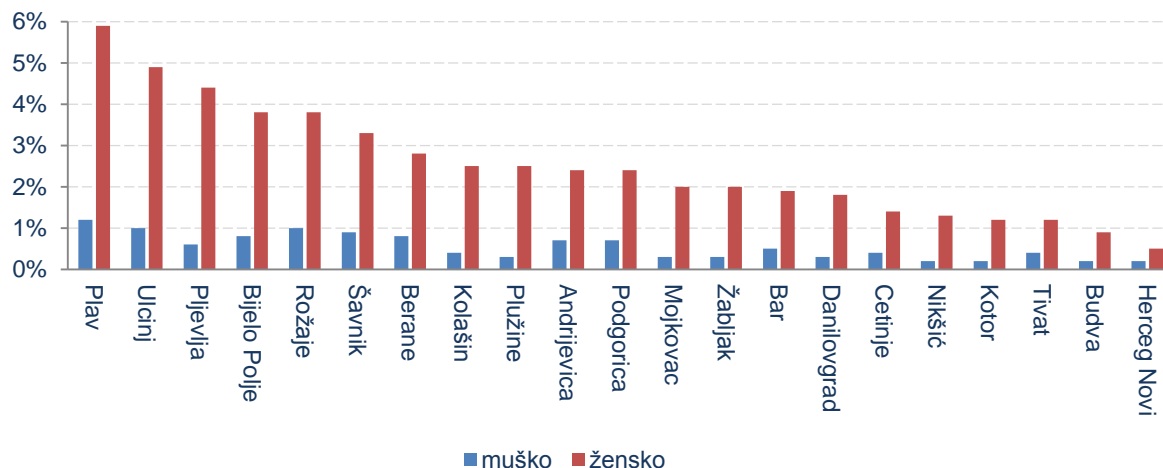
U Crnoj Gori ima 542 649 lica starosti 10 i više godina. Od tog broja 8 149 je nepismenih, što čini 1,5%. Prosječna starost nepismenog lica je 62 godine.

Kakva je starosna i polna struktura nepismenih?

- Više je nepismenih žena nego muškaraca.
- Stopa nepismenosti kod muškaraca je 0,6%, a kod žena 2,4%.
- Nepismena žena u prosjeku je stara 66 godina, a nepismeni muškarac u prosjeku ima 44 godine.

U kojoj opštini je najveća stopa nepismenosti?

- U Herceg Novom, Budvi, Kotoru, Nikšiću, Tivtu i Cetinju manje od 1% stanovnika je nepismeno.
- Najveća stopa nepismenosti je u Plavu, 3,6% i Ulcinju 3%. U Prijevljima, Rožajama, Bijelom Polju i Šavniku je od 2,1% do 2,5%

METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

U Crnoj Gori, u periodu od 1. do 15. aprila 2011. godine, sproveden je Popis stanovništva, domaćinstava i stanova (u daljem tekstu: popis).

Popis je sproveden prema stanju na dan 31. mart 2011. godine u 24:00 časa, što se smatra referentnim momentom popisa. Neposredno po završetku popisa, izvršena je kontrola kvaliteta popisa, na reprezentativnom uzorku popisnih krugova, radi ocjenjivanja obuhvata i kvaliteta podataka prikupljenih popisom. Prvi rezultati kontrole ukazuju na potpun obuhvat jedinica popisa.

Popis se sproveo na tradicionalan način, metodom intervjua, koristeći princip od vrata do vrata. Intervju sa ispitanicima su obavili popisivači.

Popis koji se prema međunarodnim preporukama sprovodi svakih deset godina, proces je prikupljanja, obrade i objavljivanja demografskih, ekonomskih, obrazovnih, migracionih, etničko kulturoloških i socijalnih podataka koji se odnose na stanovništvo zemlje u određeno vrijeme. Takođe, popisom se dobijaju podaci o broju domaćinstava i stanova kao i o njihovim karakteristikama.

Priprema, organizacija i sprovođenje popisa zasniva se na načelima: relevantnosti, nepristrasnosti, pouzdanosti, transparentnosti, blagovremenosti, profesionalne nezavisnosti, racionalnosti, konzistentnosti, javnosti, statističke povjerljivosti i upotrebe ličnih podataka isključivo za statističke svrhe.

Popis je sproveden u skladu sa Zakonom o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u 2011. godini ("Sl. list Crne Gore", br. 41/10, 44/10, 75/10) i Metodologijom za pripremu, organizaciju i sprovođenje popisa (u daljem tekstu: Metodologija). Metodologija je u potpunosti usklađena sa međunarodnim standardima kojima se utvrđuju zajednička pravila u prikupljanju podataka o stanovništvu, od kojih su za Popis 2011 najvažnija:

Preporuke Konferencije evropskih statističara za Popise stanovništva i stanovanja 2010. godine, a pripremljene u saradnji sa Ekonomskom komisijom UN-a za Evropu i Statističkom kancelarijom Evropske unije – EUROSTAT-om;

- Regulativa 763/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta Evropske unije o popisima stanovništva i stanovanja, kao i Regulativa 1201/2009 koja implementira Regulativu 763/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta Evropske unije o popisima stanovništva i stanovanja u pogledu tehničkih specifikacija obilježja i njihova raščlanjivanja.

Jedinice popisa su stanovništvo, domaćinstva i stanovi.

Stanovništvo

Popisom su obuhvaćeni državljani Crne Gore, državljani Crne Gore i strani državljani, strani državljani i lica bez državljanstva, koja imaju prebivalište (stalno ili privremeno) u Crnoj Gori, bez obzira da li se u vrijeme popisa nalaze u Crnoj Gori ili u inostranstvu, bez obzira da li u vrijeme popisa posjeduju lična identifikaciona dokumenta i bez obzira da li žive u stanu, drugim objektima ili na javnim površinama.

Stanovništvo predstavljaju lica sa uobičajenim mjestom boravka u Crnoj Gori. Uobičajeno mjesto boravka predstavlja mjesto gdje lice uobičajeno provodi dan, bez obzira na privremenu odsutnost iz razloga rekreacije, odmora, posjete prijatelja ili rođaka, poslovne odsutnosti, kao i odsutnosti usljed medicinskog tretmana ili religijskog hodočašća, kao i mjesto u kome lice boravi neprekidno, najmanje od 1. aprila 2010. godine ili je stiglo u to mjesto kasnije, ali ima namjeru da ostane tu najmanje jednu godinu.

Metodologija je pripremljena tako da je osigurano da svako lice ima samo jedno uobičajeno mjesto boravka. U međunarodnom kontekstu ovo je važno kako bi se izbjeglo da lica budu uključena u ukupan broj stanovnika u više zemalja, ili da ne budu nigdje uključena. Upravo osnovni cilj popisa jeste da se utvrdi tačan broj lica koja žive i koriste infrastrukturu nekog geografskog područja.

Uporedivost podataka o broju stanovnika iz Popisa 2011. godine i ranijih popisa nije potpuna zbog primjene međunarodnih preporuka za odgovarajuće runde popisa. Ovdje se prvenstveno misli na namjeru, u definiciji uobičajenog mjesta boravka koja nije bila svojstvena ranijim metodologijama popisa.

Obrazovanje

Pojam obrazovanja odnosi se na brižljivo planiranu, sistematsku i organizovanu komunikaciju dizajniranu da doprinese učenju. Dok se većina toga obavlja u školama ili univerzitetima (ili njihovim ekvivalentima), moguće je da se obrazovanje obezbjedi i izvan ovih institucija.

Popisom su se prikupljali podaci o „*Najviše završenoj školi*“ za sva lica osim za predškolsku djecu i učenike osnovnih škola. Pod najvišom završenom školom podrazumijeva se vrsta škole čijim je završavanjem lice steklo najviši stepen obrazovanja. Riječ je o obrazovanju za koji je dobijeno svjedočanstvo/diploma, bez obzira na to da li je u pitanju redovna škola, škola po skraćenom programu za odrasle ili specijalna škola.

Svi kursevi koji ne daju svjedočanstva redovne škole nijesu se smatrali „najvišom završenom školom“ (npr. kurs za daktilografe, kurs za knjigovođe i sl.) ali se uzimao podatak o prethodno završenoj školi.

Popisom su se prikupljali podaci i o „*Pohađanju škole*“. Pohađanje škole je definisano kao redovno pohađanje bilo koje akreditovane obrazovne institucije ili programa, javnog ili privatnog, radi organizovanog učenja na bilo kom nivou obrazovanja. Za popisne svrhe, instrukcija za posebne vještine, koja nije dio priznate obrazovne strukture u državi (na primjer kursevi obuke za vrijeme rada), ne smatra se „pohađanjem škole“.

Podaci o pohađanju škole se odnose na vrijeme popisa tj. 31. mart 2011. godine.

Koncept pohađanja škole je drugačiji, ali komplementaran sa upisom u školu, koji je pokriven godišnjom školskom statistikom. Pohađanje podrazumijeva svakodnevno prisustvo učesnika u instituciji za učenje. Upis se odnosi na formalnu registraciju učesnika na početku školske godine. Tako npr. lice može biti upisano, a da ne pohađa školu, na primjer usljed bolesti. Definicija svakodnevnog prisustva u instituciji učenja je najrelevantnija za srednje obrazovanje koje lice može da završi tzv. „vanrednim polaganjima“.

„Pismenost“ je definisana kao sposobnost čitanja i pisanja. Lice koje može, sa razumijevanjem, i da čita i da piše kratke, jednostavne izjave u svakodnevnom životu, je pismeno. U suprotnom, lice se smatra nepismenim.

Prikupljanje i tabeliranje statističkih podataka o pismenosti tokom popisa stanovništva ne treba bazirati na pretpostavljenim zaključcima između pismenosti, pohađanja škole i školske spreme. Postoje okolnosti u kojima ljudi mogu da napuste školu sa samo djelimičnim vještinama pismenosti koje mogu i izgubiti ukoliko od njih nije zahtjevano da redovno čitaju i pišu. Jezik ili jezici na kojima lice može da čita i piše nije faktor u određivanju pismenosti i ono nije predmet popisa.

Preporučljivo je da se podaci o pismenosti prikupljaju za sve osobe starosti 10 godina i više. Međutim, u namjeri da se omoguće međunarodna poređenja podataka o pismenosti, bilo koja tabeliranja pismenosti koja nijesu unakrsno klasifikovana sa detaljnim godištim treba da se, u najmanju ruku, razlikuju između lica ispod 15 godina starosti i onih starih 15 godina i više.

Odgovor se prikupljao na bazi izjave.

*Izdaje i štampa Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT)
81000 IV Proleterske br.2, telefon (+382) 20 230-811, faks (+382) 20 230-814*

*Saopštenje pripremile:
Biljana SEKULOVIĆ i Snežana REMIKOVIĆ
Tel. +382-20-230-969;
contact@monstat.org*